

Magnus Falko, NOAHs gen-gruppe

SANDHEDEN OM E 322

De fleste spiser GMO-soja hver dag, med fare for helbredet

I den for det seneste tiår har soja som tilsætning i fødevarer været i markant stigning. Hovedparten af vores forarbejdede fødevarer indeholder soja i en eller anden form, og den meste soja er genmanipuleret.

En råkold decemberdag i 1996 kom det første skib med genetisk modificeret (GM) soja til Danmark. Det var "Roundup Ready"-soja fra den amerikanske agrokoncern Monsanto. Sojaen var gensplejset til at være modstandsdygtig over for Monsanto's ukrudtsgift, den kendte "Roundup". Med "RR"-sojaen var en smart og fuldgaranteret indtjeningscyklus kommet for dagen, frisk fra laboratoriet. De færreste borgere havde opdaget, at flere og flere fødevarereproducenter på forhånd syntes at have satset stort på GM-soja ved at bruge soja i et stigende antal varer. Konsensus i industrien var klar: GM-sojaen bliver uomgængelig, og vi skal svælge i den.

E-numre med sojalecithin
80-90 % af GM-sojaen bruges i dag som foder-

tilsætning til "konventionelle" fjerkræ, svin og kvæg. Økologiske og biodynamiske dyrehold må ikke få GMO-foder. Resten af sojaen går direkte til human konsum – i høj grad som "vegetabilisk olie" i fødevarer. Derudover behøver visse fødevarer emulgator, et tilsætningsstof til at binde vand og fedtstof sammen. Lecithin (E322) samt en række glycerider og såkaldte "estere" af fedtsyrer (E470-477) er langt de hyppigste emulgatorer, specielt E322 og E471. En sightseeing i det nærmeste supermarkeds varedeklarationer vil vise, hvor uhyre ofte de to E-numre optræder. Lecithin indgår også i vores cellemembraner, i knogle-, nerve- og bindevæv. Alle de nævnte E-numre stammer i stort, men næppe kortlagt, omfang fra soja; glycerider og fedtsyrer er dog i nogle tilfælde af animalsk oprindelse, typisk fra svin (serviceoplysning til vegetarer og muslimer). Disse E-numre bruges som sagt i utallige fødevarer – faktisk flere end der behøver emulgator: Reelt bruges soja ofte som ren og skær fyldstof. I alt anslås soja at være til stede i over 70 % af vore forarbejdede fødevarer.

Myndighederne har ikke overblik

Den danske detailhandel vurderede kort før år 2000, at der ud af 100.000 madvarer herhjemme forefandttes soja (gensplejset eller ej) i de 60.000, altså 60 %. Senere tal på europæisk plan siger "over 70 %". Siden da er tallet blevet noget højere, men *hvor* meget højere er svært at vide. Logos kontaktede derfor Fødevarestyrelsen for at høre det seneste danske procenttal:

"Det kan vi ikke svare på. Af positivlisten (E-nummerlisten) fremgår, hvilke fødevarer der må tilsættes lecithin, men virkshederne skal ikke anmeldes tilsætningen, så vi har ikke nogen oversigt over, i hvilket omfang lecithin anvendes. Vi ved heller ikke noget om i hvilket omfang andre sojaingredienser anvendes i fødevarer."

Hvorfor ikke GMO?

Ifølge EU's lovgivning skal GMO (genetisk modificerede organismer) ikke mærkes, når de er i varen som tilsætning, hvis varen er så forarbejdet, at DNA'et fra GMO'en er helt de-

SUNDHEDSRISIKO VED GMO?

Ifølge biolog, Lic. Scient. Bodil Søgaard fra Landbohøjskolen, er det fuldstændig vanvittigt at påstå, at man kan overskue de ting, der sker, når man ændrer på generne i en fødevarer. Der kan f.eks. opstå nye og skadelige stoffer i den genmanipulerede organisme. Søgaard er helt på linie med bl.a. Michael Antoniou, genetiker ved Kings College, England. Han finder det uhyre svært på forhånd at lede efter noget, som vi ikke ved, hvad er. Talrige forskere verden over er bekymrede ved den eventuelle sundhedseffekt på sigt, se bl.a. citatsamlingen på www.gmwatch.org/pltemp.asp?pid=3&page=1

strueret, eller hvis utilsigtet GMO udgør 0,9 % eller mindre af fødevarens vægt. Selv hvis GMO'en ikke skulle rumme nogen umiddelbar sundhedsfare, er dette en ringe trøst for de, der vil undgå GMO af åndelige eller miljømæssige grunde eller af solidaritet med de mennesker i primært Latinamerika, som lider under sojaindustriens fremfærd. I Paraguay døde for nylig en dreng på 11 år, Silvino Talavera. I hans lever fandt man sprøjtegiften Roundup og cipermetrin, der stammer fra sojadyrkingen.

TV2's tekst-tv 22.06.05:

»Et kemisk stof, der findes i soya, tofu og bælgbønner, kan skade fertiliteten hos både kvinder og mænd. Det viser forskning af professor Lynn Fraser fra King's College i London. Fraser har blandt andet påvist, at stoffet genistein kan ændre effekten af det kvindelige kønshormon østrogen, så det påvirker sædcellerne på vej mod kvindens livmoder. Samtidig påvirker genistein mænds sædceller, så de hurtigere mister pusten, og derfor dør de, før de når frem til kvindens æg.«

Soja indeholder kraftige hormoner

Specialist i reproduktiv medicin ved Belfast's Royal Maternity Hospital, Dr. Lorraine Anderson, har opdaget, at soja desuden *indeholder* stoffer med østrogen virkning – så markant at mange kvinder i overgangsalderen spiser soja for at dæmpe og udskyde hedeture m.v. For et stigende antal forskere er spørgsmålet: Hvis en så kraftigt biologisk virkende stofforbindelse findes i soja, hvad er så effekten på mennesker? I de senere år har fødevarereindustrien prist sojaens påståede fordele for helbredet: Soja nedsætter kolesterol og risikoen for visse kræfttyper, modvirker kvinders knogleskørhed i overgangsalderen m.v. Hvad industrien ikke fortæller er, at nyere forskning anklager planteøstrogen fra soja for at *øge andre* kræftformer. Der har også været meldinger om, at "sojaøstrogenet" skader mænds hjernefunktion, forårsager skjulte abnormiteter hos småbørns udvikling og bidrager til den stadig tidligere pubertet hos piger i Vesten. – En del mennesker er desuden allergiske over for

effects of soy products." Sheehan var specielt bekymret over det stigende antal spædbørn, der vænnes fra brystmælk ved at udfase med sojabaseret mælkeerstatning. – "Vi udfører et stort, ukontrolleret og uovervåget forsøg på menneskebørn", sagde han.

Farligt for børn og mødre

Også på vores side af Atlanten har soja vakt bekymring blandt autoriteter. I England bestilte the FSA en rapport om emnet, som inddrog alle hidtidige, videnskabelige undersøgelser af planteøstrogen. Det fastslås bl.a., at det i de tidlige 1980'ere blev klart, at planteøstrogen kunne skabe biologiske virkninger i mennesker: "Interaktion med immunsystemer, centralnervesystemer, skjoldbruskkirtler og kardiovaskulære systemer". Nogle studier frikendte soja på én kræfttype, men anklagede planten på en anden type. Professor og

Konsensus i industrien var klar: Genmodificeret soja bliver uomgængelig, og vi skal svælge i den

soja. Flere læger fraråder børn under fem år "sojamælk" og sojabønner. Planteøstrogen er dog ikke nødvendigvis noget skidt. For langt de fleste af os er de naturlige og sunde i passende mængder i en varieret kost. Det bekymrende er industriens massive satsning på så megen soja til alle mennesker.

Vi er forsøgsdyr for gen-industrien

En kæmpe lobbyindsats fik USAs fødevarerstyrelse, FDA, til at proklamere, at 25 gram sojaprotein dagligt kan sænke kolesterol i blodet. Synspunktet blev siden bakket op af Englands FSA, og har affødt et markant salgsboost. For at nå op på 25 gram sojaprotein dagligt skal man imidlertid indtage hele fem bægre "sojayoghurt" eller tre store glas "sojamælk" om dagen, hvorved farerne ved sojaens planteøstrogen virkelig begynder at blive reelle! Dette ignorerede FDA og industrien. Men to FDA-seniorforskere i ernæring, Dr. Daniel M. Sheehan og Dr. Daniel R. Doerge, skrev i en protest til FDA: "...there is abundant evidence that some of the isoflavones [planteøstrogen] found in soy demonstrate toxicity in oestrogen-sensitive tissues and in the thyroid [skjoldbruskkirtlen] ...during pregnancy in humans, isoflavones per se could be a risk factor for abnormal brain and reproductive tract development." – "There exists a significant body of animal data that demonstrates goitrogenic [effect på skjoldbruskkirtlen] and even carcinogenic [kræftfremkaldende]

Indianske børn fra de brasilianske Guarani- og Kaiowa-stammer lider netop nu af fejlnæring, fordi indianernes oprindelige landområder bruges til storindustriens sojadyrkning. 70 % af Brasiliens sojaeksport går til EU. Ifølge Danmarks Statistik kom 80 % af Danmarks sojaimport i 2004 fra Argentina, 9 % fra Brasilien. Praktisk talt 100 % af Argentinas soja er i dag gensplejset. Foto fra Greenpeace: Regnskov afbrændes for at give plads til GM-soya

